

משהגוש לי האוכל, ראיתי כי אני יכול להביאו אל פי דברי רחל על הפקודה קעקעו את שלוחת רוחי עד היסוד, ועמה נסתלק גם תיאבוני. ידעתי, ששוב לא יחזרו אלי עד שאתפוס את בעל-הפקודה ואשמיעהו דברים כדורבנות.

מימיני ישבה הנערה שקבלה את פנינו. מי כאן המרכז שלכם? שאלתי.

היא הסתכלה בי בתמהון וחייכה חיוך רחב. אינך יודע שאין לנו מרכז?

מה פירוש אין לכם מרכז? התעקשתי. אז מי מנהל את הענינים?

כל אחד אחראי על עבודתו, השיבה הנערה, ועם המוסדות העירוניים אין לנו בין כה וכה כל קשר. מדוע אתה שואל? הוסיפה — לשם הנימוס, כנראה.

אני רוצה לדעת מי...

חשתי צביטה עזה בירכי השמאלית. ניתרתי ממקומי בפגיעה של זעם. פניה של רחל נתחייכה אלי ברוב חביבה. מדוע אתה לא איכל את העוגה, ילד. היא טוכה מאד! לחשה לי.

אני לא אוכל מפני שאני לא רוצה! סיננתי לעומתה בזעם. מה צריכה להביע הצביטה הזאת?

שלא תשאל שאלות טפשיות ולא תביא במבוכה אנשים שדואגים לך. עכשיו קום. אתה לא רואה שכולם כבר גמרו לאכול?

אבל רחל, אני לא מבין פה שום דבר. אם אין מרכז אז מי נתן את הפקודה?

אולי תפסיק כבר לדבר על הפקודה הזאת! לחשה רחל בכעס. די לך לעשות מעצמך אידיוט!

ענה ידעתי בבטחה כי נעשה כאן משהו מאחורי גבי. רחל רקמה עם משהו תכנית הנוגעות אלי ואף לא ראתה צורך לגלות לי שמץ מהן. חשתי עצמי עלוב ומושפל לאין שעור. שנאתי את רחל וחפצתי לברוח מן המקום המאיר הזה, מן החברים הצוהלים הללו, שמבטיהם אינם אלא התגלמותה של אחותי-אדם ואהבת-אנוש. מדוע כל-כך טובים וחביבים הם בשעה שלבי מר עלי, ואולי הם מרחמים עלי, אולי הם יודעים משהו שאני איני יודע, והם מסתירים את האמת במבטים הזורחים האלה — חמתי בערה בי עד לשגעון. העברתי עינים חשניות וקוראות-תגר מחבר לחבר, אולם איש לא שם אלי לב.

באחת הפינות התארגנה קבוצה לשירה. רחל ניצבה ביניהם וחיכה אל אחד החברים. לא יכולתי לסבול עוד. הסתכלתי ברחל, ומשדתי את מבטה, רמזתי לה לגשת אלי. אולם היא עשתה עצמה כאינה רואה ואולי באמת לא ראתה. קרבתי אליה ואמרתי: רחל, אני רוצה להגיד לך משהו.

אבל עשה את זה מהר, אמרה רחל. עוד מעט מתחילים לשיר.

אני רוצה ללכת הביתה.

הבית? השתגעתי? אמרה רחל בנייפה. איך עלה על דעתך הרעיון הנחמד הזה?

רחל, הקשיבי לי רגע. לא טוב לי פה. אני רוצה להיות שוב אתך לבד בלי כל האנשים הרועשים האלה. בחייך, הפצתי בה. בוואי נלך מכאן.

יצאת מדעתך? כל-כך טוב לי פה. אף פעם לא הייתי מ-

אושרת כמו עכשיו. אני חושבת שנישאר לפחות עד יום ראשון.

מימי לא הרגשתי עצמי חסר-ערך ואסקופה נדרסת כמו באותו רגע. הזאת רחל, רחל שלי? את יכולה להישאר, אם את רוצה. אני הולך.

עיניה של רחל להטו. אף אחד לא מעבב אותך. שלום. רחל — — —

היא הפנתה אלי גבה רחוקה אל הקבוצה. לאיטי ירדתי במדרגות-העץ החורקות. על כל מדרגה קיויתי שתתחרט ותחזור אלי; ומשניצבתי על הקרקע המתנתי לה דקות מספר. עיני מלאו דמעות. כשלתי אל שער-הפרדס כשבמוחי הולם קורנס-ענק ויחידי: האמנם — אאבד — את — רחל? ואחר שמעתי את חריקת המדרגות. עוד רגע ואני ורחל נצבנו פנים אל פנים. עיניה של רחל היו נוגות

נוגות. התקפיות והאדנות נעלמו מהן — ושוב היתה זו רחל הרגילה, אהובתי המיפלאה מימים-ימימה, אריה, אתה לא אוהב אותי כבר?

לבי נפער לקראתה, אולם יהירותי לא הניחה לי להתפייס עמה בטרם אשמיעה כמה דברים בוטים. את עוד שואלת? אמרתי. קודם רוקמת מזימות מאחורי גבי ועושה ממני צחוק...

אוי טפשוני. טפשוני שלי, אמרה רחל ברוך. איזה מזימות? אתה לא מבין שרק בשבילך עשיתי מה שעשיתי, כדי שתהיה מאושר — אתה ואני...

אז מה כל ענין הפקודות האלה? נאחזתי בקושי בעמדותי האחרונה.

טפשוני, טפשוני, אמרה רחל והביטה בי באהבה רבה כל-כך, עד שכמעט נשברה התנגדותי כליל. הרי אמרתי פקודות רק סתם, בצחוק, ומפני ששאלת כל-כך הרבה שאלות טפשיות שלא היו במקום ולא היה לי או חשק להסביר לך. ואחרי הכל, הרי זו היתה באמת פקודה... כי זה היה צו-החיים, אריה, קול התגשמות התשוקה הגדולה של שנינו, שצעק אלי אז... מה שתמיד רצינו — אתה ואני, להיות מאושרים כל ימי חיינו — בלי דאגות קטנוניות. אני אוהב אותה ואתה תאהב אותי וכולם יאהבו אותנו ואנחנו את כולם — באהבה אחרת, שהיא בעצם אותה האהבה. את הפקודה הזאת קבלתי אני, אריה, מפני שאני אשה, וצווי החיים מגיעים אלי, ולא אליך.

כרגיל, לא יכולתי להבין את דבריה. אולם הם הרחיבו את לבי, והוא המה ותבע כי אענה להם, כי אפקיר עצמי בידיה ללא סייג, ללא שיוור. אולם היתה בי איוו נימה עקשנית שלחשה כל הזמן: אולי היא טומנת לך פת היותה. אתה יודע שאסור לבטוח בנשיה...

הייתי נבוכ ואובר עצות לחלוטין. הבטתי אל האופק. הירח שקע, ועלטה גמורה אפפה את העולם.

מיד כשחזרתי לביתי באותו ערב התחלתי חוקר ודורש על מקומו של קבוצת-הלחם, ונתאשר לי למעלה מכל ספק, כי זה שנים רבות שוכן הוא על חוף הים, בין טנטורה ועתלית.

יום אחד לא יכולתי להתאפק עוד וירדתי באוטובוס ההולך לכפר סבא. חייב הייתי לדרת לסופו של המאורע המוזר.

הלכתי ברחובות כפר-סבא ושאלתי כל אדם שנודמן לי על קיבוץ-הלחם. אולם איש לא הכיר קיבוץ בשם זה בסביבה הקרובה או הרחוקה. לבסוף פגעתי בשומר ותיק אחד, משהצגתי לו את שאלתי משך בשפם השיבה שלו, כיצעק ואמר: קיבוץ-הלחם... כן... זכור לי משהו. כן, זה היה לפני הרבה שנים, בעשרים-ושלוש או עשרים-וארבע. פה לא-רחוק, בפרדס של אבו-מוסה, יש בית ערבי ישן ובו השתקעו כמה בחורים ובחורות. היו פה כשנה.

ומה קרה להם?

התפורו, כנראה. אינני זוכר בדיוק. כל-כך הרבה שנים עברו מאז...

אולי תוכל להראות לי את הדרך לשם? ביקשתי.

הוא התבונן בי בתמהון ובחשד. בבטל מה? עכשיו גרים שם עולים חדשים. רוצה לעשות עסקים?

לא... סתם ככה.

הצלחתי, כנראה, להרגיע את חשדותיו, שכן תיקן את רצונות אקדוחו ואמר: טוב, נגיש אתך.

הפרדסים היו רובם מיובשים ולא הניבו עוד פרי. לאחר שעתים של הליכה אמר: הנה הבית. ילדים כהי-עור התרוצצו בחצר ואשה שמנה תלתה כביסה. והו, אמר.

משהו חרק מתחת לרגלי. התכופתי ומשכתי מתוך העפר לוח פח, שעליו נראו כמה אותיות מטושטשות.

השומר התבונן בו. הראה לי, אמר. כן, זהו השלט הישן שלהם. פלא שנשתמר אחרי כל-כך הרבה שנים.

חֵת שֶׁבַע שְׁמֹנֶה

מאוזן: 1. אליה מהגרים ישראלים רבים; 4. עירו של אבא חושי; 8. חטיבת פלמ"ח שהגנה על ירושלים; 10. ארבע שיטות להסברת התורה; 12. לא נאה להסב אותו; 13. גם עליה ממונה משרד החינוך; 16. הדוד ה-אמריקאי; 17. היפוכו של ענק; 19. בירתו של ארגנטינה; 20. אגף חדש במטכ"ל; 21. עליו חיו בני-ישראל במדבר; 23. בנו של נוח ואבי האפריקאים; 24. מקצר דרך לחישובים; 26. חודש החורבן; 27. המיילל בפרדסים; 29. אחד משמותיו הפרטיים של סארטר; 31. מלך יהודה; 33. על שמו קרוי בית מידות תל-אביב; 35. תוספת לשם מערב-אירופאי; 36. אותם מגדרים הבתים בניו-יורק; 38. היפוכו של טוב; 39. יוצר-אופנה פריסאי; 41. שם עברי פרטי; 43. המוזיאון הפריסאי; 44. בראשית היה עליה חושך.

מאוזן: 1. אותו מעלים על המזבח; 2. בלשון קצרה, בבקשה; 3. בין חדר לחדר; 5.

7	6	5	4	3	2	1
41		10	9			8
	46		15	14	13	12
		20		49	18	17
			23		24	
					26	25
28		29				
	34	33	32	31		30
		38		36		35
			42	41		39
						43

- מבניו של נוח: 6. אבי הפרה; 7. מפעל רפ"א ישראל-אמריקאי; 8. גדול ארגוני המח"ת העבריים; 9. אביו הרוחני של האצ"ל; 11. קפה תל-אביב; 14. איש דת יהודי; 15. הוספתו בונה שמות עצם; 18. הנציב הראשון ליהודה; 20. מנתו של כל איש דתי; 22. רובה של ישראל; 23. נאד מים; 25. מלבוש כוהנים; 28. קרובת משפחה לדבורה; 30. מוסיף טעם לעוגה; 31. קין להבל; 32. ראשי התיבות המנדטוריים לארץ-ישראל; 34. אחד מרוחות השמים; 36. בלעז, חמסין; 37. חלקו של כל איש; 40. האות הששית; 42. מלת הבררה.

פותרי תשבץ בינלאומי שובו בפרסי ספרים:

מרדכי דן — צה"ל, ד.צ. 616;

שרה סמולסקי — תל-אביב, שדרות הרצון 87;

יהונתן בלומטל — תל-אביב, רות 7.